

De combinatie van antibiotica en een teatsealer is volgens deskundigen de beste manier om het melkvee droog te zetten. Bestaande infecties worden bestreden en nieuwe bedreigingen blijven buiten de koe.

Op deze manier kan de droogstand echt als herstelperiode fungeren.

Welke invloed heeft de droogstand op de uiergezondheid? Het antwoord op deze vraag kan niet eenvoudig gegeven worden. Veehouders worden in hun beleid heen en weer geslingerd tussen deskundigen die afwisselend een korte, dan wel een lange droogstand prediken. De uiteindelijke keuze varieert per ondernemer die zijn beslissing afhankelijk van zijn veestapel en de bedrijfssituatie neemt. Om te kijken of het droogstandsmanagement werkt geeft Otlis Sampimon, specialist uiergezondheid bij diergezondheidsdienst GD, een eerste handvat aan de veehouder: 'Gebruik het droogzetten als eerste controlemoment. Wat is het celgetal van de koeien die drooggezet worden? Gaat een koe met 500.000 cellen per milliliter droog, dan is dat kritiek. Begint ze de lactatie met 800.000 cellen, dan heeft de droogstand weinig toegevoegde waarde gehad.' Naast het celgetal moet er ook aandacht zijn voor de hoeveelheid melk die de koe nog produceert. 'Vijftien kilogram is de maximale hoeveelheid om een koe droog te zetten.' Een veehouder die bij een kritische kijk op zijn management tot de conclusie komt dat bijna alle koeien een te hoge melkgift aan het eind van de lactatie hebben, die voert de koeien een te hoog energetisch basisrantsoen voor dat stadium.

Vooraf in de eerste week vanaf het droogzetten is een goede controle van belang. Bij hoogproductieve dieren neemt de kans op het uitliggen van melk toe, een proces waarbij de injector van het droog-

zetten ook weer deels de melkklier verlaat. 'Koeien die veel melk uitliggen in de dagen nadat ze een droogzetter hebben gekregen moeten volledig leeggemolken worden en opnieuw een droogzetter krijgen', stelt Sampimon.

Combinatie met teatsealer

Welke droogzetter een veehouder gebruikt zal deels afhangen van het bedrijfsverleden op het gebied van mastitis. Alle droogzetters werken in ieder geval tegen grampositieve bacteriën, zoals streptokokken en stafylokokken, en in mindere mate tegen gramnegatieve bacteriën, waaronder de colibacteriën. Wanneer een bedrijf vaak te kampen heeft met gramnegatieve besmettingen, dan kan de veehouder beter een droogzetter gebruiken die zich daar ook op richt. Om de geschiedenis van het bedrijf in beeld te hebben, haalt Sarne De Vliegheer, dierenarts en onderzoeker aan de Universiteit Gent, het belang van een bacteriologisch onderzoek nog maar eens aan. 'Door bij elk geval van klinische mastitis een bacteriologisch onderzoek te doen, kom je erachter wat er leeft op een bedrijf.'

Sampimon: 'Wanneer een bedrijf vaak problemen heeft met omgevingsbacteriën kan een veehouder beter zowel droogzetten met antibiotica als de speen afsluiten met een teatsealer. De sealer voorkomt dat de bacteriën kunnen toeslaan door open slotgaten. Dit geldt niet alleen voor de eerste week van de droogstand, maar ook in de dagen net voor afkalven,

wanneer de uier onder druk komt te staan. Wanneer je niet naar de economische kant kijkt, is de combinatie antibiotica en sealen het beste om koe- en omgevingsgebonden bacteriën te weren.'

De Vliegheer sluit zich bij de visie van Sampimon aan, maar meent dat ook economisch gezien de combinatie tussen antibiotica en een sealer het voordeligst is. 'Per koe ben je bijna negen euro extra kwijt door ook een speenafsluiter te gebruiken', geeft De Vliegheer aan. 'Een geval van klinische mastitis kost gemiddeld 250 euro. Dus volgens mij is het al snel rendabel om beide middelen te gebruiken.'

De keus om alleen een teatsealer te gebruiken wordt door zowel Sampimon als De Vliegheer afgeraden. De Vliegheer: 'Het middel is in eerste instantie op de markt gepositioneerd als vervanger van antibiotica op voorwaarde dat de koeien een laag celgetal hebben en op goed geleide bedrijven lopen. Het gaf alleen te veel risico en voor de veehouder is er geen merkbaar voordeel bij het minderen van antibioticagebruik. Dat voordeel is er alleen sectorbreed.'

Niet droogzetten met antibiotica heeft een groot effect op de uiergezondheid, meent Sampimon. 'Hier hebben we onlangs onderzoek naar gedaan. Het is nog in de afrondingsfase, maar het staat vast dat droogzetten zonder antibiotica zorgt voor problemen. Veehouders die hiervoor kiezen vanuit kosten oogpunt zijn dus zeker niet kostenbesparend bezig.' De GD-specialist vertelt over de praktijkproef waar zo'n tweehonderd dieren voor zijn onderzocht. De selectiecriteria werden scherp gesteld tijdens het onderzoek: de koeien mochten de laatste drie melkcontroles niet boven de 200.000 cellen per milliliter hebben en alle dieren zijn door GD-medewerkers drooggezet om zeker te zijn van de juiste werkwijze. 'Door streng te selecteren kunnen we nu aangeven dat ook de laagcelgetalkoeien problemen

krijgen wanneer ze zonder antibiotica drooggezet worden en het is niet voorspelbaar welke dit zullen zijn.'

Minimale droogstandsduur

Voor de optimale lengte van de droogstand blijft Sampimon bij het jarenlang geldende advies van zes tot acht weken. De Vliegheer constateert een verschuiving richting de zes weken in Vlaanderen. 'Die periode heeft de koe ook nodig om te kunnen genezen van bestaande infecties. Een langere droogstand kan naar mijn idee ook weer voor problemen zorgen. Hoe langer de koe droogstaat, des te langer moet het dier beschermd worden tegen nieuwe infecties.'

Maar, hoe zit het dan met de adviezen voor het verder verkorten van de droogstand?

Sampimon: 'Er gaan wel geluiden op die daarvoor pleiten, maar één van de eerste problemen waar je dan tegenaan loopt is de wachttijd van de droogzetter. Die is nog steeds op zes tot acht weken gebaseerd en dan heb je bij een kortere droogstand last van residuen.'

Over het totaal ontbreken van de droogstand is tot nu toe vrij weinig bekend, laat staan over de invloed daarvan op de uiergezondheid. Sampimon moet in zijn geheugen terug naar eind jaren negentig om meer te kunnen vertellen over de invloed van doormelken zonder droogstand. 'Destijds is op de proefbedrijven Aver Heino, Zegveld en Nij Bosma Zathe onderzoek hiernaar gedaan. Het bleek dat de koeien nogal wat minder produceerden en nauwelijks minder gezondheids- en uierproblemen hadden in vergelijking met de koeien die een normale droogstand van zes tot acht weken hadden gehad. 'Voor besmette koeien haal je echter wel de herstelperiode weg. De koeien die in de uier zitten krijgen op geen enkel moment tegengas van antibiotica.'

Christel van Raay

Otlis Sampimon: 'Ook laagcelgetalkoeien kunnen problemen krijgen zonder antibiotica'

Herstelperiode voor de uier